

200

Temmuz 2017

İKV DEĞERLENDİRME NOTU

ESTONYA AB KONSEYİ DÖNEM
BAŞKANLIĞI'NI DEVRALDI

İlge Kıvılcım

İKV Kıdemli Uzmanı

İKTİSADİ KALKINMA VAKFI

www.ikv.org.tr

ESTONYA AB KONSEYİ DÖNEM BAŞKANLIĞI'NI DEVRALDI

(1 TEMMUZ - 31 ARALIK 2017)

1 Temmuz 2017 tarihinde AB Konseyi Dönem Başkanlığı'nı Malta'dan devralan Estonya, bu görevini ilk kez üstleniyor. Estonya'nın bu görevi üstlenmesiyle beraber yeni bir üçlü Başkanlık dönemine de geçilmiş oldu. Brexit ile beraber Birleşik Krallık'ın AB Konseyi dönem başkanlığı iptal edilerek, sıradaki üye ülke olan Estonya, görev sürecini 31 Aralık 2017 tarihinde tamamlayacak. Estonya'nın ardından yeni Trio dönemi sırasıyla Bulgaristan ve Avusturya ile devam edecek. Estonya AB Konseyi Dönem Başkanlığı'nın tüm etkinliklerine ve program detaylarına www.eu2017.ee resmi internet adresinden ulaşılabilir.

Genel Tespitler

- Üyelik tarihi olan 2004 yılından itibaren kişi başı GSYİH'si yüzde 30 artan Estonya (*the Economists*¹), 19 Haziran'da Brexit müzakerelerinin resmi olarak başlamasının ardından önemli bir rol üstleniyor.
- Estonya'nın benimseyeceği öncelikleri, ülkenin "AB politikası" olarak açıklanan ve 2015-2019 dönemini kapsayan çalışma planı çerçevesinde hazırlandığı açıklanmaktadır. Buna göre Estonya'nın öncelikleri;
 - Açık ve yenilikçi Avrupa ekonomisi,
 - Güvenli ve istikrarlı bir Avrupa,
 - Dijital bir Avrupa ve verilerin serbest dolaşımı,
 - Kapsayıcı ve sürdürülebilir bir Avrupa yaratmak olarak belirlendi.
- Program kapsamında Dijital Tek Pazar, AB-NATO ilişkileri, Birliğin iç güvenliği, iklim değişikliği, açık ekonomi, terörizm ve siber tehditle mücadele gibi konular yer alıyor.
- Estonya, Türkiye'nin AB üyeliğini destekleyen ülkelerden biridir. Bu hususta, Estonya'nın AB Konseyi Dönem Başkanlığı'nda Türkiye ile olan müzakere sürecinin canlandırılması beklentisi önem taşıyor.

¹ "How "New Europe" has fared on its tenth birthday", *the Economists Press Release*, 1 Mayıs 2014, Erişim Tarihi: Temmuz 2017, <https://www.economist.com/blogs/graphicdetail/2014/05/daily-chart?fsrc=scn%2Ftw%2Fdc%2F&%3Ffsrc%3Dscn%2F=tw%2Fdc>

ÖNÜMÜZDEKİ ÜÇ BAŞKANLIK: ESTONYA, BULGARİSTAN VE AVUSTURYA

1,3 milyon nüfusu ile AB'nin nüfus bakımından en küçük ülkelerinden biri olan ve resmi adıyla Estonya Cumhuriyeti, 1 Temmuz 2017 tarihinde AB Konseyi Dönem Başkanlığı'nı Malta'dan devraldı. Brexit ile beraber Birleşik Krallık'ın 1 Temmuz-31 Aralık 2017 tarihleri arasında yürüteceği dönem başkanlığı listeden çıkarılmış, söz konusu tarihlerde dönem başkanlığının Estonya'ya geçmesi karara bağlanmıştı.

Estonya'nın bu görevi üstlenmesiyle beraber yeni bir üçlü başkanlık dönemine (*Trio*) de geçilmiş oldu. 1 Mayıs 2004 tarihinde AB üyesi, 1 Ocak 2011 tarihinde Avro Alanı'nın 17'nci ülkesi olan ve 21 Aralık 2007 tarihinden itibaren Schengen Alanı'na dahil olan Estonya, dönem başkanlığını ilk kez üstleniyor. Özellikle 19 Haziran'da başlayan Brexit müzakereleri, AB'de aşırı sağın yükselişi, bazı üye ülkelerdeki kritik seçimler sonrası ve küresel sorunların devam ettiği dönemde, altı aylık görev sürecinde Estonya'nın gündemi yoğun. Almanya seçimleri ve Birliğin ekonomik, sosyal ve siyasi açıdan dönüşüme giren yapısı nedeniyle de Estonya'dan beklentiler yüksek.

Estonya'nın altı aylık dönem başkanlığı ile başlayan yeni *Trio* dönemi sırasıyla Bulgaristan ve Avusturya ile devam edecek.

Üçlü Başkanlık Dönemi		
		
Estonya	Bulgaristan	Avusturya
1 Temmuz - 31 Aralık 2017	1 Ocak - 30 Haziran 2018	1 Temmuz - 31 Aralık 2018

ESTONYA'NIN AB KONSEYİ DÖNEM BAŞKANLIĞI ÖNCELİKLERİ

Estonya'nın AB Konseyi Dönem Başkanlığı sürecinde benimsenen önceliklerinin; ülkenin "AB politikası" olarak açıklanan ve 2015-2019 dönemini kapsayan çalışma programı çerçevesinde hazırlandığı belirtiliyor. Buna göre Estonya'nın öncelikleri;

- **Açık ve yenilikçi bir Avrupa ekonomisi,**
- **Güvenli ve emniyetli bir Avrupa,**
- **Dijital bir Avrupa ve verilerin serbest dolaşımı,**
- **Kapsayıcı ve sürdürülebilir bir Avrupa** olarak belirlenmiş bulunuyor.

Dönem başkanlığının sloganı ise "Denge Yoluyla Birlik" (*Unity Through Balance*). Bu hususta, günümüzün küresel sorunların çözümünde Birlik içinde var olan ortak değerler etrafında bir araya gelmenin ve bu değerleri korumanın altı çiziliyor. Bu ortak değerlerin korunması adına diğer ülke ekonomileriyle mal-hizmet ticareti, sermaye ve emek hareketlerinin serbest olduğu açık bir ekonomi ve toplum yapısının temin edilmesinin yanı sıra güvenli ve istikrarlı bir Birlik'in sürdürülebilir kılınmasına katkı sağlamak

amaçlanıyor. Güvenlik ve savunma politikalarında daha fazla işbirliği, Dijital Tek Pazar, Enerji Birliği, Döngüsel Ekonomi gibi özel sektörün ve tüketicilerin tercihleri ile İç Pazar'ın işleyişini köklü değiştiren strateji planlara yönelik çalışmalar öncelikler arasında gösteriliyor. Estonya'nın birden fazla resmi logosu olduğunu da belirtelim.

Açık ve Yenilikçi Bir Avrupa Ekonomisi

Estonya'nın AB Konseyi Dönem Başkanlığı'nın önceliklerinin başında bilgiye dayalı büyümeyi ve rekabeti destekleyen yeni iş imkanlarının yaratılması yer alıyor. Bu noktada Birliğin temel işleyişini sağlayan dört özgürlüğün korunmasına önem verilecek. Ayrıca ticaret konularındaki müzakerelerin ilerletilmesi, AB genelinde iş yapma potansiyelinin artırılması, hizmet sunumunun sağlanması, bankacılık sektöründe istikrarın sağlanması, Enerji Birliği kapsamında tüm tüketicilerin güçlendirilmesi, elektrik iç pazarının oluşturulması ve vergi kaçırmanın önlenmesi ile daha adil ve rekabetçi bir pazar yapısının sağlanması hedefleniyor.

Güvenli ve Emniyetli bir Avrupa

Güvenli ve emniyetli bir Avrupa için; 500 milyon vatandaşın her türlü güvenliğinin sağlanması ile Birlik içinde refah, barış ve istikrarın temin edilmesine yönelik çalışmaların yapılması planlanıyor. Bu hususta; organize suçlar ve terörizmle mücadele konularında işbirliğinin artırılması, ileri düzeydeki bilgi sistemlerinin kullanılmasıyla iç güvenliğin güçlendirilmesi ve AB'nin dış sınırlarının daha etkin korunması hedefleniyor. Mülteci krizinin çözümüne yönelik çalışmaların devamını sağlamak, Ortak Avrupa İltica Sistemi'nin (*Common European Asylum System*) reformunu tamamlamak, Doğu Ortaklığı ilişkilerini güçlendirmek, savunma harcamalarını artırmak ve bu noktada AB-NATO ortaklığını güçlendirmek en temel hedefler arasında gösteriliyor. AB-NATO ilişkileri hakkında detaylı bilgiye [buradan](#) ulaşılabilir.

Dijital bir Avrupa ve Verilerin Serbest Dolaşımı

Dönem Başkanlığının diğer öncelikleri arasında; tüketiciye, özel sektöre ve hükümetlere teknoloji alanındaki ilerlemelerden faydalanmaları için yapılacak çalışmalar geliyor. Tüm tüketicilerin, üreticilerin ve iş dünyasının yararlanacağı sınır-ötesi e-ticaret ve e-hizmetlerin geliştirilmesi, modern ve güvenli elektronik iletişim araçlarına erişimin sağlanması, yenilikçi hizmetlerin yaratılması ve kamu alanında sınır-ötesi dijital hizmetlerin günlük hayatta daha kolay kullanılabilir hale getirilmesi belirlenen hedefler arasında sunuluyor.

Kapsayıcı ve Sürdürülebilir bir Avrupa

Son olarak yüksek kalitede eğitimin ve iş imkanlarının sağlanmasının yanı sıra kalkınma politikası konusunda ülke becerilerinin artırılması için eşit koşulların ve fırsatların yaratılmasına ağırlık verilmesi bekleniyor. Sürdürülebilir bir Avrupa'nın teminatı için çevrenin korunması en temel konular arasında yer alıyor. AB genelinde işgücü hareketliliğinde ve kişilerin serbest dolaşımı alanında mevcut kuralların iyileştirilmesi amaçlanıyor. Bu noktada, sosyal içerme ve işgücü piyasasında eşit şartların sağlanması öncelikli çalışma alanlarını oluşturuyor.

2018 yılında Estonya Cumhuriyeti'nin 100'üncü yılı kutlanacak olup, kutlama arifesinde dönem başkanlığı boyunca iyi bir karne sunması ülke için oldukça önemli. Ülke programında binden fazla toplantı, 200'den fazla etkinlik planlanmış durumda.

Genel bir özetle, Estonya hükümetinin 2015-2019 AB Politikası belgesi ve buna paralel hazırlanan AB Konseyi Dönem Başkanlığı'nın öncelikleri incelendiğinde, özellikle Tek Pazar, Dijital Pazar, Enerji Birliği ve Doğu Ortaklığı konularına ağırlık verilmesi bekleniyor. Nitekim Avrupa Komisyonunun Dijital Tek Pazardan Sorumlu Başkan Yardımcısı eski Estonyalı Başbakanı Andrus Ansip.

Ancak AB-NATO ilişkilerinde Estonya'nın bölgesel konumu da dikkat çekiyor. Uzun yıllar eski Sovyetler Birliği'ne bağlı olan ve 1991 yılında bağımsızlığına kavuşan Estonya'nın öncelikleri arasında AB-NATO ilişkileri ilk sıralarda. 8 Temmuz 2016'da Varşova'da Avrupa Konseyi Başkanı Donald Tusk, Avrupa Komisyonu Başkanı Jean-Claude Juncker ve NATO Genel Sekreteri Jens Stoltenberg tarafından imzalanan ortak deklarasyon, NATO ve AB arasında güvenlik ve savunma politikalarında işbirliğini artırıcı yeni bir döneme geçildiğini göstermişti. Ayrıca Rusya-NATO arasındaki ilişkilerde yaşanan gelişmelere de Estonya'nın denge unsuru olabileceği düşünülüyor. NATO'nun Siber Mükemmeliyet Merkezi'ne ev sahipliği yapması nedeniyle Estonya'nın, programında siber saldırılar da önemli yer tutacaktır.

13 Mart 2017 tarihinde yayımlanan NATO'nun resmi verilerine göre, en fazla savunma harcaması yapan ülkeler sırasıyla ABD, Birleşik Krallık ve Fransa olarak açıklandı. Estonya ise 2016 yılında genel kural olan "yıllık milli gelirlerinin en az yüzde 2'sini savunma harcamalarına ayırma taahhüdünü" hayata geçirebilen ülkeler arasında girmiş bulunuyor. Estonya ile beraber en az yüzde 2'lik kriterini aşan diğer NATO üyeleri ABD, Birleşik Krallık, Polonya ve Yunanistan.

NATO Harcamaları	
Ülke	(Milyon ABD Doları)
ABD	664,058
Birleşik Krallık	56,790
Fransa	44,222
Almanya	41,676
İtalya	22,146
Kanada	15,538
Polonya	12,706
Türkiye	12,097
Estonya	503

Kaynak: "Defence Expenditure of NATO Countries (2009-2016)", 13 Mart 2017 tarihli [basın açıklaması](#).

Küresel ölçekte bir diğer önemli konu olan iklim değişikliği ile mücadele çalışmalarında AB'nin Paris Anlaşması'na olan bağlılığı resmi olarak haziran ayında yapılan AB Liderler Zirvesi'nde tekrarlandı. Bu teyit, ABD Başkanı Donald Trump'ın anlaşmadan çekilme kararı sonrasında uluslararası toplumun ve siyasi iradenin anlaşmaya sadık kalması için önemliydi. ABD'nin anlaşmadan çekildiği bir ortamda, Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri ve bu yıl 6-7 Kasım'da Bonn'da gerçekleştirilecek Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Sözleşmesi 23'üncü Taraflar Konferansı'nda AB'nin mesajının iletilmesi, Estonya için önemli bir beklentiyi teşkil ediyor. 10 yılı aşan AB üyeliği sürecinde Estonya, AB'nin çevre koruma ve sürdürülebilir kalkınma hedeflerine paralel çalışmalar yürüten ülkelerden biri. Resmi verilere göre, 2005 yılına kıyasla 2015 yılında atık üretimi yüzde 34, sera gazı emisyonları yüzde 10 artmış durumda olduğunu da ekleyelim. Döngüsel ekonominin yanı sıra havacılık sektörünün emisyonlarının azaltılması çalışmaları dışında ulaştırma, atık, binalar ve ormanlar gibi AB Emisyon Ticaret Sistemi'ne dahil olmayan sektörlerle ilişkin ek tedbirler de yıl sonuna kadar masada yer alacak.

Öte yandan Hollanda ve Fransa'daki seçimler AB'nin geleceğine ilişkin iyimser bir tablo çizdi. Estonya'nın, "birlik olma" sloganı ile bu iyimser tablonun sürdürülebilir kılınmasına yönelik çalışmalar yürütmesi de beklentiler arasında.

TÜRKİYE'NİN MÜZAKERE SÜRECİNE ETKİSİ

Estonya, Türkiye'nin AB üyeliğini destekleyen ülkelerden biri. Türkiye ve Estonya arasındaki ticaret hacmi küçük olsa da yapılan resmi ziyaretlerde her iki taraf ekonomik ve siyasi ilişkilerin artırılması gerektiğini savunuyor. Estonya, her fırsatta özellikle Doğu Ortaklığı ve Birliğin geniş politikasında daha fazla işbirliğinden yana tavır sergiliyor. Dolayısıyla altı aylık başkanlık döneminde, AB'nin Türkiye ile olan müzakere sürecinin canlandırılması beklentisi önem taşıyor.

Son dönemde AB'de aşırı sağın yükselişi ve AB'nin kendi politika alanlarında yapılan reform süreçleri ile beraber küresel sorunlar, ister istemez AB'nin kendi iç sorunlarına odaklanmasını sebep olabiliyor. Ancak mülteci anlaşması, vize serbestisi, Kıbrıs sorununa ilişkin gelişmeler, Gümrük Birliği ve diğer alanlarda daha fazla iş birliği içinde olunması ihtiyacı güncelliğini koruyor.

Avrupa Komisyonunun Komşuluk Politikası ve Genişleme Müzakerelerinden Sorumlu Üyesi Johannes Hahn 28 Haziran'daki açıklamasında, mülteci krizinin çözümünde Türkiye'ye aktarılan yardımların devam edeceğini ve temmuzda Türkiye'ye geleceğini açıkladı. Bu yıl nisan ayında Malta'da gerçekleştirilen *Gymnich* toplantısı, AB ile yürütülen katılım müzakerelerinde Türkiye ile yola devam edileceğinin açıklanması ilişkilerin gidişatı açısından son derece önemliydi. Ayrıca sonuncusu 13 Haziran'da Brüksel'de gerçekleştirilen ve ilişkilere ayrı bir anlam katan siyasi diyalog toplantılarının devam ettirilmesi de ilişkilerdeki güven tazelemeyi simgelemekte. İlişkilerdeki umut verici gelişmelere gölge düşürülmemesi adına her iki tarafa da büyük görev düşüyor.

26 Temmuz 2016 tarihinde alınan AB Konseyi kararına göre, 2030 yılına kadar hangi ülkelerin dönem başkanlıklarını yürüteceği de belirlendi². Bu durum, Türkiye için önümüzdeki yıllarda AB ile katılım müzakerelerinde özellikle üye ülke bazında önemli bir strateji tablosu çizebilir (Bkz. Tablo 2).

Tablo 2: 2019-2030 Döneminde Devam Edecek AB Konseyi Dönem Başkanlıkları

Üye Ülke	Dönem Başkanlığı	Üye Ülke	Dönem Başkanlığı	Üye Ülke	Dönem Başkanlığı
Romanya	Ocak-Haziran 2019	İsveç	Ocak-Haziran 2023	Litvanya	Ocak-Haziran 2027
Finlandiya	Temmuz-Aralık 2019	İspanya	Temmuz-Aralık 2023	Yunanistan	Temmuz-Aralık 2027
Hırvatistan	Ocak-Haziran 2020	Belçika	Ocak-Haziran 2024	İtalya	Ocak-Haziran 2028
Almanya	Temmuz-Aralık 2020	Macaristan	Temmuz-Aralık 2024	Letonya	Temmuz-Aralık 2028
Portekiz	Ocak-Haziran 2021	Polonya	Ocak-Haziran 2025	Lüksemburg	Ocak-Haziran 2029
Slovenya	Temmuz-Aralık 2021	Danimarka	Temmuz-Aralık 2025	Hollanda	Temmuz-Aralık 2029
Fransa	Ocak-Haziran 2022	GKRY	Ocak-Haziran 2026	Slovakya	Ocak-Haziran 2030
Çek Cumhuriyeti	Temmuz-Aralık 2022	İrlanda	Temmuz-Aralık 2026	Malta	Temmuz-Aralık 2030

Önemli Zirveler (Temmuz-Aralık 2017):

G20: 6-7 Temmuz 2017

BM İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi 23. Taraflar Konferansı: 6-17 Kasım 2017

AB Liderler Zirvesi: 18-20 Ekim; 14-15 Aralık 2017

Doğu Ortaklığı Zirvesi: 24 Kasım 2017

Avro Grubu: 15 Eylül; 9 Ekim; 6 Kasım; 4 Aralık 2017

Linkler:

Estonya Cumhuriyeti Hükümeti'nin resmi internet sitesi: www.valitsus.ee/en

Avrupa Komisyonu [2017 Çalışma Programı](#)

Estonya, Bulgaristan ve Avusturya Dönem Başkanlığı'nı kapsayan [18 aylık Başkanlık Programı](#)

² "Council rotating presidencies: decision on revised order", *Council of the EU Press Release*, 26 Temmuz 2016, Erişim Tarihi: Temmuz 2017, <http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2016/07/26-council-rotating-presidencies-revised-order/>